

6. Directive 2004/18/EC of the European parliament and of the council on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts, 31st March, 2004 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/publicprocurementintheeuropeanunioneu legislation.htm>.
7. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 1 липня 2010 р. №2289 VI (станом на 04.07.2012) // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 33. - Ст. 1140.
8. Про здійснення державних закупівель (щодо зменшення строків проведення процедур закупівель) : проект Закону № 2455 від 04.03.2013 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45965.

Науковий керівник: Ашурков Олег Олексійович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувачий відділом економіко-правових проблем попередження економічних правопорушень Інституту економіко-правових досліджень НАН України.

ГУДВІЛЛ У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Гусь А.В.

Аспірант 2-го року навчання

Інституту економіко-правових досліджень

НАН України, м. Донецьк

Уперше про гудвілл згадується ще у XV сторіччі. Ця категорія перейшла в бухгалтерську практику з юридичної - гудвілл був визначений як майнове право, яке потребувало визначення та зарахування на облік.

Гудвілл є особливим видом невідчутних активів, які з правової точки зору розглядається в світлі певних прав на об'єкти нематеріальної природи, що можуть бути відокремлені або невідокремлені від підприємства як єдиного майнового комплексу.

Юридичний підхід до розуміння гудвіллу дає право створити передумови для відображення його в якості активу підприємства, оскільки дозволяє співвіднести розуміння гудвіллу в юридичному аспекті з критеріями визнання активів в бухгалтерському обліку. Поняття «гудвілл» згадується у 38 законодавчих актах України [1], наведемо деякі з них.

Нормативно-правовий акт	Зміст поняття «гудвілл»
Податковий кодекс України	нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, виникаюча у результаті виконання найкращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій та ін. [2]
П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»	перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання [3].
МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу»	актив, що представляє собою майбутні економічні вигоди, котрі виникають з інших активів, придбаних при об'єднанні бізнесу, які не ідентифікуються та не можуть використовуватися окремо [4].

Порядок експертної оцінки нематеріальних активів	комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємств без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських здібностей, домінуючу позицію на ринку продукції (робіт, послуг), нові технології [5].
--	--

З наведених тлумачень бачимо, що перші три нормативно-правові акти зазначають, про те, що гудвіл може виникати лише при придбанні (об'єднанні) підприємств. Тобто, згідно національного законодавства визначений лише гудвіл при придбанні, а розуміння внутрішнього гудвілу взагалі відсутнє.

Таким чином, згідно Інструкції № 291 [6] в бухгалтерському обліку застосовується наступна класифікація гудвілу, створеного при придбанні:

1. Гудвіл при придбанні - це вартість гудвілу, що виникає при придбанні іншого підприємства. Під придбанням підприємства слід розуміти об'єднання підприємств, в результаті якого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій.

В Україні придбання підприємств стало можливим завдяки новим ЦК України [7] та ГК України [8]. Так, ч. 4 ст. 191 ЦК України передбачено, що підприємство або його частина можуть бути об'єктом купівлі-продажу, застави, оренди та інших правочинів.

А згідно з ч. 3 ст. 66 ГК України цілісний Майновий комплекс підприємства визнається нерухомістю і може бути об'єктом купівлі-продажу та інших угод, на умовах і в порядку, визначених цим Кодексом та законами, прийнятими відповідно до нього.

2. Гудвіл при приватизації (корпоратизації) - це вартість гудвілу, який виник при приватизації (корпоратизації) підприємства.

Згідно ч. 3 ст. 146 ГК України приватизація державних (комунальних) підприємств або їх майна здійснюється шляхом:

- купівлі-продажу об'єктів приватизації на аукціоні, за конкурсом, іншими способами, що передбачають конкуренцію покупців;
- викупу цілісного майнового комплексу державного (комунального) підприємства, зданого в оренду, у випадках та порядку, передбачених законом;
- викупу майна державного (комунального) підприємства в інших випадках, передбачених законом.

Внутрішньо створений гудвілл відображає напрацьований потенціал щодо організації та ведення бізнесу, технологічну культуру, зв'язки та репутацію, тобто сукупність якостей, що не відображаються в обліку [9, с. 21].

Бухгалтерський підхід забороняє відображати у бухгалтерському обліку інформацію про внутрішньо створений гудвілл (дослідження, підготовка та перепідготовка кадрів; реклама та просування продукції на ринку; витрати на створення та переміщення підприємства чи його частини; підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок), він визнається як витрати звітного періоду, впродовж якого вони були здійснені без визнання в майбутньому нематеріальним активом [10].

Згідно МСФЗ 38 «Нематеріальні активи» такі нематеріальні активи як ділова репутація, знання та кваліфікація робітників, назва підприємства, база клієнтів та ін. також визнаються внутрішнім гудвіллом та не враховуються, через невідповідність критеріям:

- нематеріальний актив слід визнавати окремо від інших аспектів діяльності підприємства;
- використання нематеріального активу підприємством повинно контролюватися як результат попередніх подій;
- майбутні економічні вигоди є очікуваними та можуть бути порашовані;
- вартість активу може бути достовірно визначена [11].

У широкому розумінні гудвілл є сукупністю всіх нематеріальних чинників, що дають компанії конкурентні переваги. Чинники можуть бути позитивними або негативними. Залежно від наявності перших або других – гудвілл можна розділити на позитивний і негативний.

Позитивний гудвілл означає, що вартість підприємства перевищує сукупну вартість його активів і зобов'язань через наявність стабільних покупців, визнану ділову репутацію, діяльність у сфері маркетингу та збуту, технічні ноу-хау, ділові зв'язки, досвід управління, рівень кваліфікації персоналу і т.п. Таким чином, позитивний гудвілл – це надбавка до ціни, яку платить покупець в очікуванні майбутніх економічних вигод.

У протилежність негативний гудвілл (бедвілл) – це свого роду знижка з ціни, яка свідчить про відсутність цих факторів. Зазвичай він може складатися через некваліфікований персонал, нездатність порозумітися з властями в регіоні, незадоволеність державних органів, наявність судових процесів, зв'язки з організованими злочинними групами і т.д. [12, с. 16], що призводить до зниження вартості підприємства.

З 1 липня 2008 року термін «негативний гудвілл» був скасований Наказом № 756 [13], а замість нього введено фактично рівнозначне за змістом поняття – перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань об'єкта придбання над сукупністю витрат на об'єднання підприємств та / або видів їх господарської діяльності, яке має визнаватися доходом.

Підводячи підсумки слід зазначити, що:

Гудвілл – невід'ємна частина нематеріальних активів суб'єкта господарювання, яка включає до себе усі елементи, що не можуть бути ідентифіковані, тобто відокремлені від підприємства як цілісного майнового комплексу, але здатні контролюватися та приносити дохід у майбутньому. Будь то клієнтська база, частка ринку, знання та кваліфікація персоналу, база даних, його ділова репутація тощо.

Сьогодні існує чотири основні види гудвіллу: позитивний та негативний, внутрішній та створений при придбанні або приватизації. При цьому слід зауважити, що чинне законодавство не визнає внутрішнього гудвіллу як об'єкт бухгалтерського обліку, що призводить до низки невирішених питань як у практиці так і у теорії, які потребують подальших досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. – К., 2003. – 631 с.
2. Налоговый кодекс Украины от 02 декабря 2010 года // Ведомости Верховной Рады Украины. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.
3. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 19 «Объединение предприятий», утв.рждненное приказом Министерства финансов Украины от 07 июля 1999 года № 163 // Офіційний вісник України. – 2010. - № 30. – С. 205.
4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 «Обеднання бізнесу» [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320316/file/IFRS%2003.pdf>
5. Порядок експертної оцінки нематеріальних активів, затверджений наказом Фонду державного майна України та Держкомітету з питань науки і технологій № 969/97 від 27 липня 1995 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0292-95>.
6. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 року // Офіційний вісник України. - 1999. - № 52. - С. 67.
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40-44. - Ст. 356.
8. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

9. Уманцев Г. Внутренний гудвилл предприятия: экономическая природа, проблемы оценки и учета // Бухгалтерский учет и аудит. – 2006. - № 9. – С. 20-23.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242 // Офіційний вісник України. – 1999. - № 44. – С. 229.
11. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_050.
12. В.П. Божко, Г.С. Сінько. Кількісна ділова репутація підприємства // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. - № 5. – С.15-17.
13. Наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242 Про затвердження Змін до деяких положень стандартів бухгалтерського обліку// Офіційний вісник України. – 2008. - № 46. – Ст. 1449.

Науковий керівник: доцент, доцент кафедри господарського права ДонДУУ, к.ю.н., Булатов Євген Вікторович.

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ РЕНТИ

Гутик І.

студентка 4-го курсу юридичного факультету ДВНЗ УжНУ

Уданій науковій роботі було звернуто основну увагу на правову природу договору ренти, зокрема істотні умови, порядок укладення, реалізації, припинення, відповідальність за порушення договору, а також спільного тавідміногоу договорі за цивільним законодавством України та законодавством інших країн з ціллю визначення об'єктивної істини його призначення.

Під поняттям терміну «рента» дослідник розуміє – це кошти, дохід, плата яка справляється платником ренти у рахунок рентодавця у зазначений термін/

За договором ренти одна сторона (одержувач ренти) передає другій стороні (платникові ренти) у власність майно, а платник ренти взамін цього зобов'язується періодично виплачувати одержувачеві ренти у формі певної грошової суми або в іншій формі [1].

Договір ренти за юридичною природою є: двостороннім, оскільки права і обов'язки виникають як у однієї сторони так і у другій [2]; може бути як оплатним – застосовуються загальні положення про купівлю-продаж так і безоплатним – загальні положення договору дарування; консенсуальним, оскільки його можна вважати укладеним з моменту нотаріального посвідчення, а в разі передачі нерухомого майна під виплату – після державної реєстрації; може належити до групи ризикових договорів якщо є договором довічної ренти, оскільки особливостями зустрічного виконання періодичних платежів у рентному зобов'язанні виявляється у невизначеності на момент укладення договору загальної суми зустрічного надання ренти в рахунок оплати відчужуваного майна, щодо договору постійної ренти, то тут відсутній ризиковий характер, оскільки платник постійної ренти має право відмовитись від подальшої виплати ренти шляхом її викупу, повного розрахунку між сторонами [3, 52-55].

Договір вважається укладеним, якщо сторони в необхідній належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору. Норми ст. 640 ЦКУ встановлюють загальні правила про момент укладення договору. Автор виділяє такі істотними умови договору ренти, як: предмет договору; розмір платежів; строк дії договору.

Виконання договору ренти полягає у вчиненні боржником тих дій, яких від нього вправі очікувати кредитор. Специфіка договору полягає в тому, що періодичне зобов'язання ренти не передбачає одноразової дії для його виконання, а розраховане на повторювані дії протягом тривалого часу. За своїм характером ці дії є однорідними, тому що вони нічим не відрізняються